P. MATTHIA

CONCIONES

1589

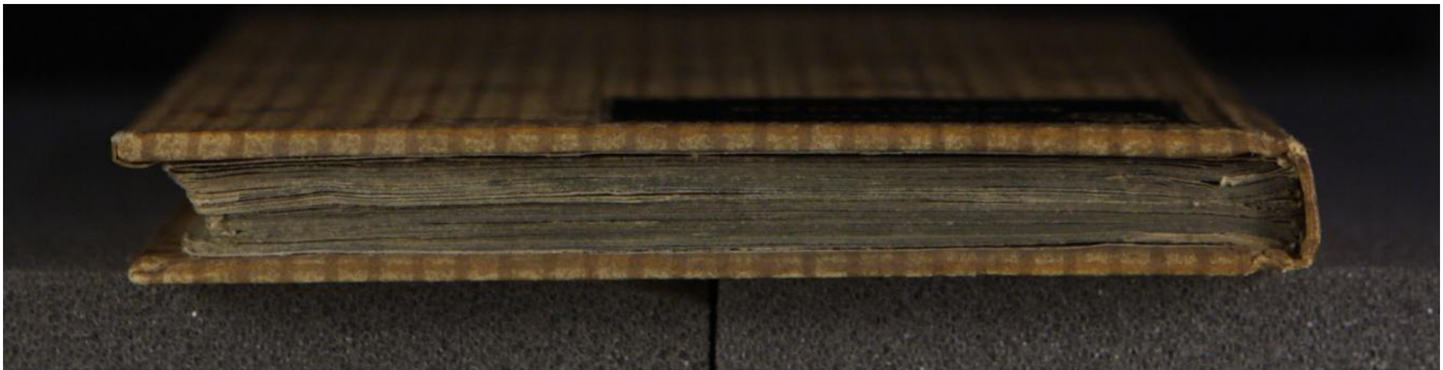
Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1134 8°

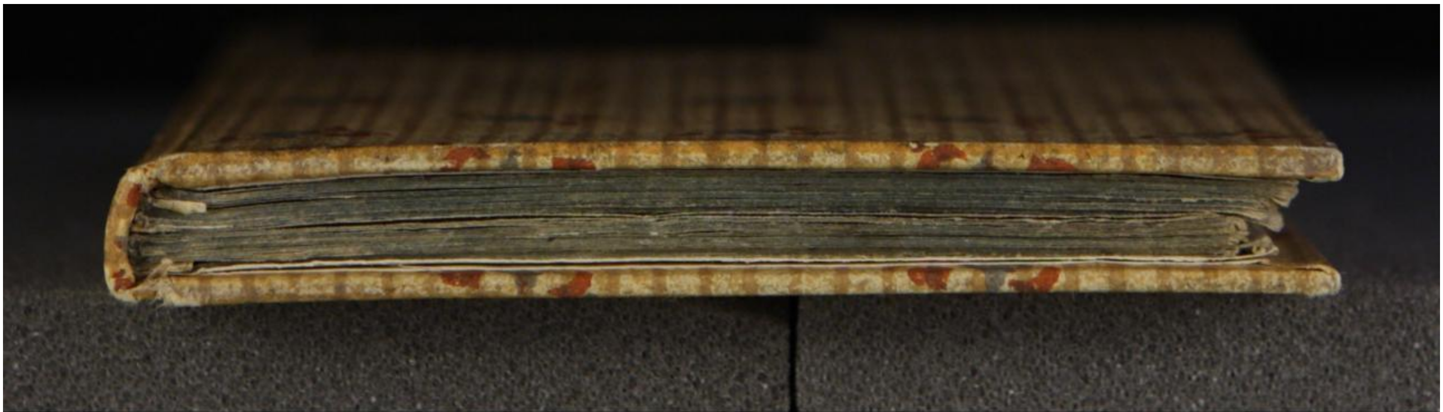
Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1134 8°

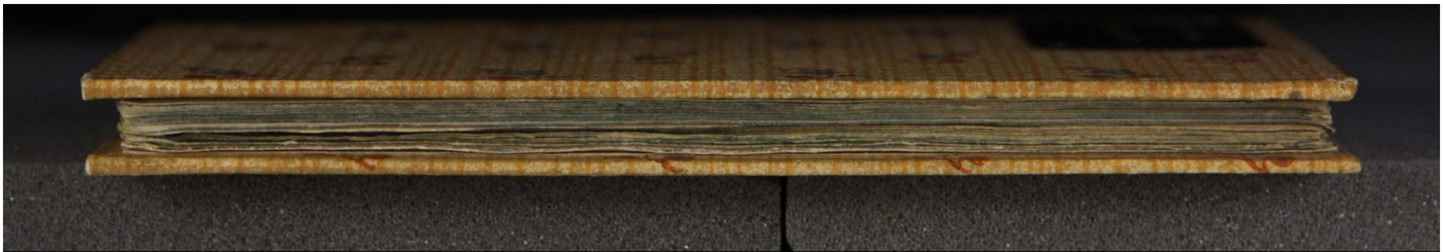
Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1134 8°

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1134 8°

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1134 8°

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1134 8°

7,-116.

LN 1134 M
LN 11.31 M

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1134 8°

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1134 8°

LN 1134
M

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1134 8°

CONCIONES QVÆ IN TRIBVS DIEBVS

publicarum precationum, 17. 18. 19. Februarij Eccleſiæ proponentur.

P. M.

SLESVIGÆ

Impreſsit Nicolaus VVegener.

1589.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1134 8°

Auguſt.

MElior eſt in malis factis humilis confeſſio, quâm in bonis ſuperba gloriatio.

* *
*

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1134 8°

CONCIO PRIMÆ
Diei.

Eſaiæ 57.

ET dicet: Viam facite, viam facite, expurgate ſemitam, auferte offendicula de via populi mei.

Quoniam ſic dicit excelſus & ſublimis, quiq; inhabitat æternitatem, & cuius nomen eſt ſanctum: Celſitudinem & ſanctitatem ego inhabitabo, atq; cum contrito & humili ſpiritu, vt viuificem ſpiritum humilium, & viuificem cor contritorum.

Non enim in æternum litigabo, neq; perpetuò iraſcar, quoniam ſpiritus à facie mea egredietur, & ventum ego faciam.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1134 8°

EXORDIVM.

MAgna & deploranda eſt, multorum hodie ſecuritas, qui licet quotidie videant plurima, eaq; manifeſtiſſima iræ Diuinæ ſigna: nihilominus tamen ea, veluti inania quædam terriculamenta, & ad ſe nihil pertinentia, ſecuri rident & contemnunt. Ardent, proh dolor, omnia ferè regna funeſtiſſimis bellis, neq; tam armis, quam dolis & inſidÿs res agitur: Peſtis rurſum in vicinis locis horribiliter graſſatur: fuerunt hac æſtate & toto ferè autumno grauiſſimæ & continuæ propemodum tempeſtates & pluuiæ, ſuperiore fortè hominum memoria inauditæ, quæ certè nihil, niſi iratam Dei faciem, aduerſus multiplicem mundi huius malitiam, & cælum, quaſi fuſiſſimis lachrymis, hominum ſcelera deplorans, oſtendere videntur, & quæ peſtilentiam, caritatem & rerum ferè omnium penuriam nobis, abſq; omni dubio, minitantur.

Videmus, non ſine magno noſtro malo,

quam

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1134 8°

quàm verè in hæc noſtra tempora, inciderit triſtiſſima illa pœna, quam ſuæ ætatis hominibus denunciat Eſaias cap. 19, defectus videlicet piſcium maris, indubiè propter deteſtandam multorum ingratitudinem, qui tanta DEI dona, cum debita gratiarum actione meritò ſumenda, ſceleratè faſtidiunt & contemnunt.

Hæc qui non agnoſcunt, certiſſima & infallibilia ſigna eſſe, iuſtiſſimæ iræ diuinæ aduerſum nos accenſæ, eos neceſſe eſt animo eſſe prorſus obſtinato, & verè ἀπηλγηκότας, *vt Paulus eos nominat Epheſ: 4. qui nullis vel minis vel plagis mouentur.*

Sed vt hæc omnia nihil ſint, vnum tamen eſt, quod omnibus, iræ diuinæ metum, meritò incutiet: immatura, videlicet mors, pijſſimi & optimi Regis noſtri, & pijſſimorum optimorumq; Principum noſtrorum, beatiſſimæ & laudatiſſimæ memoriæ, qui verè erant patres patriæ & Eccleſiæ nutritij. Sed & hic ſe prodit, impia & profana multorum ſecuritas, qui non ſeriò afficiuntur, tanti tamq; incomparabilis boni amiſſione. ſed in eorum ſunt numero, quorum ſecuritatem accuſat Eſaias, Cap. 56. Iuſtus perit.

& nemo eſt qui id corde perpendat, & viri ſancti abripiuntur, & nemo eſt qui intelligat. Nec tamen nulli ſunt, qui non ſimulato, ſed vero dolore, tanti Regis & Principum obitu afficiuntur, cogitantes id quod res eſt, peccata noſtra, tam inſperati mali, veram cauſam fuiſſe, ſicuti ſapientiſſimus ille Salomon teſtatur Prouerb. 28. Propter delicta terræ mutantur Principes.

Cùm autem, eodem Salomone atteſtante: Prouerb: 18. Nomen Domini turris ſit fortiſſima, laudanda meritò eſt, pietas ſuperioris Magiſtratus, qui nomine illuſtriſſimi Principis, Regis noſtri electi, ſicut etiam Illuſtriſſimus Dominus & Princeps noſter, triduum hoc ordinauerunt, vt in hiſce Regnis & Ducatibus, ad deprecandum mala commerita, publicæ preces in Eccleſÿs fierent. Quare moueat nos, dilecti mei, tam triſtis rerum omnium facies, & infinita pericula, quibus vndiq; expoſiti ſumus, vt frequentes hiſce diebus ad ſacras Conciones audiendas, precesq; noſtras coniunctis animis fundendas, conueniamus, omniq; hypocriſi ſepoſita, ſeriâ pœnitentia, nos ad Deum conuertamus. Accuſemus propbanam noſtram ſecuritatem, & multi-

mnltiplicia peccata, quibus iuſtiſſimam iram Dei, aduerſus nos prouocamus: Declaremus certis ſignis, quòd verè & ex animo doleamus, nos tantopere DEVM offendiſſe, neq; tamen deſperemus, propter accenſam eius iram, quam vera pœnitentia citò reſtinguet: vtut maximè interdum, videatur differre auxilium, & quaſi obſurdeſcere ad noſtras preces: Sed firmâ & indubitata ſpe, aſſiduis & ardentibus precibus, miſericordiæ eius ianuam indeſinenter pulſemus. ita enim fiet, vt preces noſtræ per ac propter filium eius vnigenitum, in cuius nomine eas fundimus, clementer tandem exaudiantur.

Filius DEI, qui ſedet ad dexteram Patris, interpellans pro nobis, reſpiciat ad nos, oculis miſericordiæ ſuæ, & accendat in nobis ſpiritum illum gratiæ & precum, vt verâ non ſimulata aliqua animi humilitate, ad preces noſtras faciendas, triduum hoc, ac deinceps ſemper conueniamus, ſuasq; preces, pro nobis apud Patrem interponat, vt in nomine eius, in quibuscunq; neceſſitatibus, clementer exauditi, ipſum cum Patre & ſpiritu ſancto perpetuis laudibus celebremus.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1134 8°

AMEN.

Nunc ad textum, ſuprà recitatum accedamus, qui in tres partes diuidatur.

1. *Adhortatio eſt ad ſeriam pœnitentiam.*
2. *Promiſſio, Deum verè adeſſe ſeriò pœnitentibus eosq́ efficaciter iuuare.*
3. *Conſolatio, Deum non velle perpetuò iraſci delinquentibus, ſed eos reſipiſcentes, in gratiam recipere.*

DE PRIMA PARTE.

Et dicet: Viam facite, viam facite, expurgate ſemitam, Auferte offendicula de via populi mei.

Hæc pars continet ſeriam exhortationem ad pœnitentiam, quam perpetuò, in Eccleſijs ſonabunt pij Doctores. Vt autem maior habeatur ipſorum doctrinæ fides, cogitabunt pij Auditores, eiusmodi doctrinam, non eſſe alicuius hominis, ſed ipſius Dei, vnde etiam hanc ſuam contionem ſic orditur Propheta: Et dicet. Dominus ſcilicet. Quare decet vt hanc pœnitentiæ concionem, animis

attentiſſimis audiamus, non tam docentis, quàm ipſius Dei authoritate moti, cuius vicem ſuſtinent pÿ verbi miniſtri, quemadmodum CHRISTVS ipſe grauiſſimè teſtatur Luc. 10. inquiens: *Qui vos audit, me audit, & qui vos ſpernit, me ſpernit.*

Quàm ſeria autem ſit hæc Prophetæ Concio, indicat eiusdem rei ingeminatio: *Viam facite, viam facite.* Similis concio eſt ſuperior illa, Cap. 40. *Parate viam Domino,* &c. Sed quid eſt facere ſeu parare viam Domino? Eſt vera & ſeria pœnitentia, malos & vitioſos affectus, prauas cupiditates & quæcunq; alia, cùm interna tùm externa peccata, cum voluntate & Lege Dei pugnantia, reſecare, ne impedimento ſint Domino, quo minus ad nos accedat, noſtramq; miſeriam ſubleuet. Eſt enim ſingularis & ineffabilis DEI φιλανθρωπία, qui cum verè reſipiſcentibus, etiam cohabitare dignatur, ſicuti in ſecunda parte, DEO volente, mox dicetur copioſiùs: Sed, proh dolor, ea nunc eſt plurimorum ſecuritas & peruicacia, vt ſpretis & contemptis omnibus ſanis admonitionibus, in quæuis ſcelera præcipites ferantur, peccatis peccata furenter cumulantes

Nullus eſt verus Dei timor: Nulla ſyncera DEI vel proximi dilectio: Nullus, aut perexiguus ſaltem, verbi miniſterio bonos defertur: Nulla eſt ſeria inuocatio: Charitas non modo frigeſcit, ſed tota penè extinguitur: Econtra viget omnis impietas, contemptus miniſterij: Odium & inuidia proximi: pauperum oppreßio: Creſcunt iniuſtæ vſuræ, immodicus luxus in veſtitu, ſuperbia, ingratitudo, crapula, ebrietas, Adulteria, ſcortationes & eiusmodi alia atrocia & innumera peccata, quibus licet DEVS non ſolùm grauiter iraſcatur: ſed etiam horribiliter ea puniat: Tamen eò nunc deuentum eſt, vt propemodum pro virtutibus habeantur. Nos autem, moniti hac tam graui, & ſeria Prophetæ Concione, certò ſtatuamus ea, veluti ingentia ſaxa, viam præcludere, ne Deo ad nos acceſſus pateat. Quare diſcamus in nos deſcendere, manusq́ quod dici ſolet, in proprium ſinum immittere, non tam in aliorum, quàm in noſtra errata inquirentes, quibus animaduerſis, ſtudeamus omni diligentia, ea expurgare, ne etiam proximum ſcandalizemus, quod cum noſtræ ſalutis extremo periculo coniunctum, docet CHRI-

STVS

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1134 8°

STVS Matth: 18. *Væ mundo à Scandalis, &c. Hoc ſi faciemus, habentes ſerium propoſitum, piè & honeſtè in poſterum viuendi, Deus certò ad nos veniet, iuxta promiſsionem ſuam, de qua in ſecunda parte mox dicetur.*

DE SECVNDA parte.

Quoniam ſic dicit excelſus & ſublimis, quiq; inhabitat æternitatem, & cuiua nomen eſt ſanctum: Celſitudinem & ſanctitatem ego inhabito, atq; cum contrito & humili ſpiritu, vt viuificem ſpiritum humilium, & viuificem cor contritorum.

Hæc eſt ipſiſsima Euangelij concio, continens dulciſsimam promiſsionem, imis pectoribus infigendam, quæ pertinet ad eos, qui non retinent propoſitum peccandi, ſed ad priorem pœnitentiæ concionem, amputatis omnibus vitijs, vitam & mores ſuos, DEO per omnia probare ſtudent. Cùm autem magna ſit infirmitas, & animi humani anguſtia, quæ non poteſt capere tam amplas promiſsiones, de diuina præſentia, quòd cum contrito

&

& humili ſpiritu etiam habitare velit, multis & magnificis titulis Deum ornat Propheta, quod videlicet excelſus ſit & ſublimis, æternus, Sanctus, ne quid de eius promiſsionis certitudine dubitemus: Sed firma fide ſtatuamus Deum, licet in ſummis Cœlis habitantem, nobis tamen ſenſu peccatorum & metu iræ & iudicij Diuini, contritis & humiliatis, verè in terris adeſſe & cohabitare, iuxta dulciſsimam hanc ſuam promiſsionem, quæ etiam alibi paſsim repetitur: veluti infra, Cap. 66. Ad quem autem reſpiciam, niſi ad pauperculum & trementem ſermones meos. Et Pſal: 34. Iuxta eſt Dominus his qui tribulato ſunt corde, & humiles ſpiritu ſaluabit. Nullo igitur modo ſtatuendum eſt, Deum peccatores ſeriò reſpiſcentes auerſari, licet multis ſceleribus pollutos: Sed eos corde contritos ſanare, & alligare contritiones eorum, Pſal: 147. eorumq; contritione, non aliter ac ſuauiſsimo ſacrificio delectari, quemadmodum dicitur Pſal. 51. Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus, cor contritum & humiliatum Deus non deſpicies.

Adeſt quidem DEVS, etiam alijs creaturis, ſed generali præſentia, quoad con-

ſerua-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1134 8°

ſeruationem ſubſtantiæ: Homini verò conuerſo ſic adeſt, vt faciat eum ſibi templum & domicilium, in quo habitet, eumq́ metu iræ ac iudicij Diuini territum ac conſternatum, imò penè mortuum, ſpiritu ſuo ſancto corroboret ac viuificet, ſicuti in tertia parte, quæ ſequitur, breuiter dicetur.

DE TERTIA parte.

Non enim in æternum litigabo, neq; perpetuò iraſcar, quoniam ſpiritus à facie mea egredietur, & ventum ego faciam.

Hæc eſt inſignis doctrina, & plena conſolationis, qua ſeſe erigant miſeri peccatores. ſenſu iræ & iudicij Diuini, veluti fulmine proſtrati, ne deſperent propter peccatorum multitudinem, & iræ Dei magnitudinem, ſed vt in medijs terroribus, hac conſolatione ſe firmiter ſuſtentent, quòd nôrint hanc promiſsionem Dei certam eſſe & immotam, quòd non velit ipſis reſipiſcentibus, perpetuò litem intendere & iraſci, ſicuti & alibi hæc eadem promiſsio recitatur, veluti Pſal. 30. Quoniam

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1134 8°

niam momentum ira eius, & vita delectatur, ad veſperum demorabitur fletus, ad matutinum lætitia. Et Pſal: 103. Non in perpetuum contendet, neq; in æternum iraſcetur: Sed quòd velit eos, verè contritos, ſpiritu ſuo ſancto, veluti leni & grato quodam vento, & afflatu recreare & exhilarare, ne ira Dei penitus abſorbeantur, ſed vt corda eorum ſentiant efficacem Spiritus ſancti conſolationem, quà verè ſtatuant iram Dei eſſe momentaneam, id eſt, Deum, licet iraſcitur, & punit, tamen non eſſe tenacem offenſionum, ſed citò remittere iram, in qua etiam miſericordiæ recordatur. Abac: 3. quiq; punit, non vt perdat, ſed vt ſaluet, & vitam atq; lætitiam reſtituat. Verùm hæc omnia illuſtriora fient, ſi intueamur in exemplum Dauidis pœnitentis, quod, Deo volente, craſtina concione, ex Pſalm 130. proponemus.

CON-

CONCIO SECUNDÆ.
Diei.

Pſalm. 130.

DE profundis clamaui ad te Domine.

Domine exaudi vocem meam: Fiant aures tuæ intendentes, in vocem deprecationis meæ.

Si iniquitates obſeruaueris Domine, Domine quis conſiſtet?

Quia apud te propitiatio eſt, vt timeatis.

Expecto Dominum, expectauit anima mea, in verbo eius ſperaui.

Anima mea expectat Dominum, à vigilia matutina vſq; ad (aliam) vigiliam matutinam.

Speret Iſrael in Domino, quia apud Dominum miſericordia, & copioſa apud eum redemptio.

Et ipſe redimet Iſrael ex omnibus iniquitatibus eius.

ENAR-

ENARRATIO.

AVdiuimus heſterna concione, ſeriam Prophetæ exhortationem ad pœnitentiam, & adiunctam dulciſsimam promiſsionem, & conſolationem, quòd Deus non modò non deſerat miſeros peccatores, verè pœnitentes: Sed etiam cum ijs Spiritu ſuo ſancto habitet, efficiatq́, vt ſentiant veram lætitiam & conſolationem in cordibus ſuis, ne deinceps DEVM, tanquam iratum iudicem metuant: Quin potiùs ad eum, tanquam ad begnigniſsimum patrem, liberè accedant, certa ſpe atq; fiducia, quòd eos, veris cordis gemitibus ipſum inuocantes, clementer ſit exauditurus. Hæc autem illuſtrabit pulcherrimum exemplum Dauidis, quod breuiter nunc proponemus ex Pſalm: 130. iam recitato, quem docendi gratia, in tres partes diuidemus.

1. Continet ardentiſsimam precationem Dauidis, in qua affectus hominis verè pœnitentis conſpicitur.

2. Proponit ſummam doctrinæ Chriſtianæ de

næ de

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1134 8°

næ de iuſtificatione hominis coram DEO.

3\. *Continet dulciſsimas conſolationes, opponendas tentationibus, quæ vel ex dilatione auxilij Diuini, vel peccatorum multitudine, oriuntur.*

DE PRIMA PARTE.

De profundis clamaui ad te Domine. Domine exaudi vocem meam: Fiant aures tuæ intendentes in vocem deprecationis meæ.

Hæc eſt ſeria precatio Dauidis, quam non intelligunt homines ſecuri & profani, mundi huius voluptatibus ebrij, qui nullo neq; peccatorum, neq; iræ diuinæ aduerſus peccata, vero ſenſu tanguntur: Verùm qui aliquando ſenſerunt terrores peccati & iræ diuinæ, quosq; Deus in ſchola crucis, duriùs aliquanto exercuit, hi inquam verè intelligunt, quid ſit, De profundis ad Dominum clamare.

Duo autem potiſsimùm, in hac Dauidis precatione conſpiciuntur, quæ hominis verè pænitentis affectum oſtendunt.

PRIMVM eſt, vt vera contritione, accedat ad DEVM, quæ non eſt fri-

gida & otioſa aliqua peccati conſideratio, ſed ſeria agnitio iræ DEI aduerſus peccatum, qua fit, vt homo peccator, expaueſcat propter iram Dei, & verè doleat, quòd DEVM offenderit. Hæc enim eſt illa profunditas, de qua loquitur Dauid, quam alias vocat dolorem mortis & inferni, vbi ſenſu peccati, & metu iudicij diuini, territus miſer peccator, & luctans cum tentatione de abiectione, videtur ſibi quaſi in profundiſſimas aquas, & in imum inferni barathrum demerſus, cui nihil ob oculos verſatur, niſi æterna mors, ac infernus ipſe, a quo, niſi pur hunc Dominum, nulla ſperari poteſt liberatio.

Sed dolendum eſt, eam eſſe multorum ſecuritatem, vt peccatum & iram Dei aduerſus peccatum, vel prorſus contemnant, vel leuiter ſaltem æſtiment, de quibus Dauid ipſe grauiter conqueritur Pſal. 90. Domine quis nouit potentiam iræ tnæ, & quis metuit iram tuam? Vt autem excutiatur animis hominum, deteſtanda hæc ſecuritas, cogitandæ ſunt, non ſolùm grauiſſimæ comminationes diuinæ, ſed & horribiles pœnæ, cùm priuatæ tùm publicæ, certiſſima iræ diui-

diuinæ ſigna : Imprimis verò acerbiſſima mors filij Dei, quæ vel ſola, iræ diuinæ metum, in omnium cordibus, meritò excitabit.

ALTERVM eſt, ne ſenſu peccatorum & iræ diuinæ, quaſi grauiſſima mole, in profundiſſimam dolorum abyſſnm demerſi, deſperemus de miſericordia Dei, ſed vt ad hoc Dauidis exemplum, non oſcitanter, ſed ſeriò & ardenter, de profundis, hoc eſt, imis cordis gemitibus, ad Deum clamemus: Neq; deficiamus precantes, ſed cum Dauide, inſtemus apud eum orando, nihil dubitantes, quiu precibus noſtris, benignas aures præbiturus ſit, ſicuti in tertia parte dicetur copioſiùs.

DE SECVNDA parte.

Si iniquitates obſeruaueris Domine,
  Domine quis conſiſtet?
Quia apud te propitiatio eſt vt timearis.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1134 8°

Hæc ſecunda pars, breuiter proponit ſummam doctrinæ Chriſtianæ, de iuſtificatione hominis coram Deo. Primò enim, perſpicuè teſtatur Dauid, nullam eſſe dignitatem humanorum operum, quà coram Deo conſiſtere aliquis poteſt, verùm omnibus funditus pereundum eſſe, ſi Deus omnes actiones noſtras, ad calculum exactè vocare, & pro ſua iuſtitia, omnes pœnas, quas peccatis noſtris meruimus, exequi velit. Huic aſſeuerationi etiam illa reſpondet, quæ eſt, Pſal: 143. DOMINE, ne intres in iudicium cum ſeruo tuo, quia non iuſtificabitur in conſpectu tuo omuis viuens. Item illa Iob Cap. 9. Verè ſcio, quòd non iuſtificetur homo coram Deo: Si enim voluerit contendere cum eo, non poterit ei reſpondere vnum pro mille. Et Paulus ſimiliter de ſe teſtatur, 1. Cor: 4. Nullius mihi conſcius ſum, ſed non per hoc iuſtificatus ſum.

Deinde oſtendit quò confugiendum ſit, propriorum operum meritis deſtitutis? Ad Deum ipſum, apud quem ſolum eſt propitiatio, *hoc eſt, gratia ſeu gratuita liberatio à peccatis, idq́ propter filium, quem vnicum propitiatorem Deus propoſuit, quem*

admo-

admodum teſtatur Paulus Rom: 3. Iuſtificamur gratis gratia ipſius, per redemptionem, quæ eſt in Chriſto Ieſu, quem propoſuit Deus propitiatorem in ſanguine ſuo.

Diligenter igitur hic obſeruanda eſt ſingularis Emphaſis in Pronomine, TE, Apud TE propitiatio eſt, non apud me, aut ulla mea merita.

Poſtremò, indicat veram cauſam, cur apud ſolum Deum, & nuſquam extra ipſum, quærenda ſit expiatio, nimirum ut Deus timeatur, hoc eſt, ut omnis honor ac gloria, in ſalutis noſtræ negotio, ſoli Deo tribuatur, nec quicquam noſtris meritis, aut noſtrorum operum dignitati aſſcribatur, id quod & Paulus docet, Epheſ: 2. Gratia ſaluati eſtis per fidem, & hoc non ex vobis, Dei enim donum eſt, non ex operibus, ne quis glorietur. Si autem gratia eſt ex operibus, iam non eſt gratia, Rom. 11.

DE TERTIA
Parte.

Expecto Dominum, expectauit anima mea, in verbo eius ſperaui.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1134 8°

Anima mea expectat Dominum à vigilia matutina, vſq; ad (aliam) vigiliam matutinam.

Speret Iſrael in Domino, quia apud Dominum miſericordia & copioſa apud eum redemptio.

Et ipſe redimet Iſrael ex omnibus iniquitatibus eius.

In hac tertia parte, proponuntur dulciſſimæ conſolationes, aduerſus grauiſſimas tentationes, ex dilatione auxilij Diuini & peccatorum multitudine ortas. Ingens enim dolor eſt, quem parit in animis noſtris, mora & dilatio auxilij diuini, qualem etiam Dauidem ſenſiſſe, haud obſcurè indicat, cùm expectandi verbum, ſæpius repetitum, tùm ſimilitudo illa, à vigilibus deſumpta, quâ ſignificat ſe ardentiùs expectaſſe Deum, quam vigil aliquis, nocturnarum vigiliarum pertæſus, diem expectat, in qua dormire, & à nocturnis moleſtijs quieſcere ipſi liceat. Nam etiamſi omnis quidem affectus, impatiens ſit moræ, hic tamen impatientiſſimus, adeò vt etiam horula vna, hac tentatione oppreſſo, integer videatur annus, vnde crebræ iſtæ querelæ in Pſalmis, precationibus mixtæ: Pſal: 6. Sed tu Domine, quouſq;? Pſal. 10.

Vt

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1134 8°

Vt quid Domine receßiſti longè, occultas te in tempore tribulationis? Et aliæ complures, quæ in Pſalmis occurrunt, 13. 27. 44. & paßim in alijs, quæ oſtendunt huius tentationis magnitudinem, quà miſer peccator ita proſternitur, vt exiſtimet, ſe non amplius Deo curæ eſſe: ſed deſeri à Deo: nec vllum auxilij locum, apud Deum relictum. Verùm huic tentationi, quantumuis graui & difficili, præſentißimum remedium monſtrat Dauid, verbum videlicet Domini, in quo ſolo, omnis ſpes eſt collocanda. Hinc petendæ certißimæ promißiones, huic tentationi firma fide opponendæ, cuiusmodi ſuperiore concione audiuimus, quæ teſtantur Deum, non modò non procul à nobis contritis & afflictis abeſſe, ſed ita propè adeſſe, vt etiam nobiſcum habitet, accendens in cordibus noſtris, lætitiam, fidem, ſpem, ne deſperemus propter diuturniorem moram, & dilationem auxilij Diuini, ſed vt amplißimas Dei promißiones, in verbo eius propoſitas, firma ſpe atq; fiducia amplectamur, & in eis læti acquieſcentes, expectemus Dominum, Si moram fecerit, quia veniens veniet & non tardabit. Abac. 2.

Expecta

Præterea, nec leuis eſt alia tentatio ex multitudine peccatorum orta, quæ ſæpius piorum animos fatigat, ſicuti triſtiſſima multorum exempla, proh dolor, teſtantur. Sed vincitur etiam hæc tentatio, quando cum Dauide, certiſſimam hanc conſolationem, firmà fide nobis applicamus, vt certò ſtatuamus, Deum omnibus reſipiſcentibus verè miſericordem eſſe, & vt maxima ſit peccatorum noſtrorum multitudo, multo tamen, & in infinitum, maiorem eius eſſe miſericordiam, apud quem, non aſtricta, ſed copioſa eſt redemptio, non ſolùm ab vno aut altero, aut etiam pluribus aliquot, ſed ab omnibus, quantumuis multis ac magnis peccatis, deniq; à morte ipſa peccati ſtipendio, à maledictione legis, à tyrannide Diaboli, cui propter peccatum ſubiecti ſumus: Et ab omnibus præterea huius vitæ miſerijs atq; ærumnis, quæ omnia quaſi concatenata, peccatum ſecum trahit. Huc addatur & aliud teſtimonium Dauidis, quo miſericordiam Dei nobis commendat, Pſal. 103. Miſericors & miſerator Dominus &c. vbi tribus pulcherrimis ſimilitudinibus, immenſam & ineffabilem Dei miſericordiam pingit. Item, illud Ezech 3. 33. Viuo

33. *Viuo ego dicit Dominus &c.* O beatos, inquit Tertullianus, quorum cauſa Deus iurat: O miſeros, qui nec iuranti domino credunt.

Suſtentemus etiam nos in hac tentatione, intuentes in illuſtria illa exempla primorum parentum, Nabuchdonoſoris, Manaſſæ, Magdalenæ & aliorum, ne deficiamus à Deo, propter multitudinem peccatorum, neq; dicamus cum miſero Caino: Maior eſt iniquitas mea, quàm vt veniam conſequi queam: Sed audiamus Auguſtinum ipſum arguentem: Mentiris Cain, quia maior eſt Dei miſericordia, quàm omnium peccatorum miſeria: Et certa ſpe atq; fiducia, cum Paulo ſtatuamus gratiam exuberare peccatum. Rom. 5.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1134 8°

CONCIO TERTIÆ Diei.

1. Timoth: 2.

ADhortor igitur primum omnium, fieri deprecationes, petitiones, interceſsiones, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, pro Regibus, & omnibus, qui in eminentia ſunt, vt quietam & tranquillam vitam degamus, in omni pietate & honeſtate. Hoc enim bonum & acceptum eſt coram DEO ſeruatore noſtro, qui vult omnes homines ſaluos fieri, & ad agnitionem veritatis peruenire.

* * *

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1134 8°

ENARRATIO.

AVdiuimus biduo proximè præterito, primùm quam ſeriò Deus, per Prophetam, miſeros peccatores ad pœnitentiam inuitet. Deinde dulciſsimam promiſsionem & conſolationem, quòd Deus contritos & humiliatos, non modò non aſpernetur, ſed tanto etiam honore eos dignetur, vt cum ijs habitet, ſpiritu ſancto accendente in cordibus eorum veram læticiam ac fidem, qua certò ſtatuant, ſe Deo gratos & acceptos eſſe. Præterea, pulcherrimum Dauidis exemplum, in quo conſpicitur, primùm vera, non ſimulata hominis pœnitentis contritio: Deinde ſingularis fiducia, quà ſe, licet peccatorum mole oppreſſum, firmiter erigit, vt certò ſtatuat, ſe Deum habere propitium, propter vnicum ac ſolum Mediatorem & Propitiatorem Chriſtum. Vnde certa ſpe concepta, fortiter ſe ſuſtentat, ne vel morâ & dilatione auxilij diuini, vel peccatorum multitudine fractus, penitus ſuccumbat, ſed vt certa fiducia, pleniſsimam liberationem, cum à præſentis vitæ huius ærumnis, tùm

ab

ab omnibus peccatis, à Deo petat atq; expectet. Hoc illuſtri Dauidis exemplo, & certiſſimis Dei promiſſionibus, animos noſtros confirmemus, ne ſenſu peccatorum, & aliorum malorum concurſu, luctuoſo hoc tempore, deficiamus à Deo, verùm à Deo irato, ad DEVM miſericordem confugiamus, noſtraſq; neceſſitates, in eius ſinum, veris cordis gemitibus, ardente oratione effundamus, de qua nunc, ex ſeria hac Pauli adhortatione, iam recitata, breuiter, DEO fauente, dicetur, cuius tres ſunt inſignes doctrinæ.

1. De quatuor diſtinctis precationum formis, quas hic Paulus ordine recenſet.

2. Oſtendit pro quibus orandum ſit, vbi ſimul recitantur grauiſſimæ rationes, cur Magiſtratus potiſſimùm, aſſiduis piorum precibus, Deo commendari debeat.

3. Eſt illuſtre teſtimonium, quòd gratia Dei ſit vniuerſalis, pertinens ad Omnes, quotquot firma eam fide amplectuntur. Verùm cùm hæ doctrinæ, vtcunq; ſuperioribus annis, aliquoties explicatæ ſint, non iudicaui opus eſſe, eadem nunc repetere.

Moueat autem nos luctuoſiſſimum hoc tempus, quo Deus pijſſimum & clementiſſi-

mum

mum Regem noſtrum, & Illuſtrißimos Principes, beatißimæ ac laudatißimæ memoriæ, morte tam inſperata nobis eripuit, vt cogitantes, peccata noſtra, quæ, proh dolor, indies creſcere videmus, tam grauem pœnam commeruiſſe, verà ac ſeria pœnitentia, nos ad Deum conuertamus, coniunctiſq; & ardentibus votis, Deum precemur, ne totam iram ſuam ſuper nos effundat, ſed vt, peccatis noſtris, propter filium vnigenitum, gratuitò condonatis, nos in gratiam recipiat, faciatq; vt quemadmodum hactenus, ita deinceps quoq;, in horum Regnorum & Ducatuum Eccleſijs & Scholis, vera de Deo doctrina, pura & integra, nullis erroribus contaminata, conſeruetur: Impediat eorum conatus, qui tranquillitatem Eccleſiarum, pernicioſis concertationibus, non ſine graui veræ Religionis iactura, ſummoq; piorum omnium luctu, miſerè turbant: Et conſeruet docentes ac diſcentes omnes, in pia ac ſalutari concordia, vt in eo, vnum ſint, vnum velint, vnum faciant.

Conſeruet illuſtrißimam Reginam, & Illuſtrißimam Dominam & Principem noſtram, vt in hoc tam graui & acerbo luctu, ſentiant veram ſpiritus ſancti conſolationem,

certaq;

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1134 8°

certaq; ſe ſpe erigant, futuræ aliquando coniunctionis, cum dulciſsimis Maritis cuius nulla vnquam metuenda eſt diſtractio.

Conſeruet Illuſtriſsimum Principem Chriſtianum, Regem noſtrum electum, & Illuſtriſsimum Principem noſtrum Philippum, vt ad optimorum & piiſsimorum Parentum, & Auorum exempla, vt ætate, ita vera etiam pietate, ſapientia, iuſtitia, clementia, cæterisq; virtutibus regiis omnibus, indies proficientes, horum Regnorum & Ducatuum gubernationem, fœlici omine ſuſcipiant, vt in Dei gloriam, & horum Regnorum commodum, eiusq; Maieſtatis ſalutem omnia eueniant.

Conſeruet cæteros liberos Regios, & Illuſtriſsimos Dominos, eosq; orphanos, in paternam ſuam protectionem clementer recipiat, vt eius præſidio tuti, ad Chriſti exemplum, indies proficiant ætate, ſapientia & gratia apud Deum & homines.

Conſeruet prudentiſsimos Regni Senatores, & Ducatuum conſiliarios, eorumq; conſilia & actiones omnes, in hac tam triſti rerum noſtrarum mutatione, Spiritu ſuo ſancto regat, vt eorum ſalutaribus conſiliis, retineatur

tur in hiſce Regnis & Ducatibus, pia & ſalutaris pax & tranquillitas, ſeruentur honeſtæ leges, & iuſta diſciplina, deniq; ut omnia ipſorum conſilia, Deo grata, Eccleſijs & Scholis, & hiſce Regnis & Ducatibus utilia ſint ac ſalutaria.

Conſeruet florentiſsimam horum Regnorum & Ducatuum nobilitatem, omnesq; incolas ac ſubditos: Auertat ab hiſce Regnis, & Ducatibus, bella, famem, peſtem, & quæcunq; alia mala, peccatis noſtris debita. Mitiget præſentes & imminentes pœnas, quas iuſtiſsima ira Dei, nobis minari uidetur, ut in uero Dei timore, iugulatis omnibus peccatis, pacificè & tranquillè uiuentes, diuinis benedictionibus, læti ac gratis animis fruamur, Deumq; patrem, cum Filio & Spiritu ſancto, hic & in futura uita, perpetuis laudibus celebremus.

*

AMEN.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1134 8°

ORDINATIO PRECA-
*tionum, Epiſtolarum & Euange-
liorum, quæ ſingulis diebus
recitabuntur.*

PRIMA DIEI
Precatio
ſiue
COLLECTA.

O Ewige Barmhertige Gott vñ allerleueſte Vader. Wy armen Minſchẽ bekennen/ vnſere velfoldige Sünde/ vnd dine grote vnd vnuthſprecklike Barmhertichheit / wor dorch du vns förderſt tho einer Chriſtlichen penitentie: Wy bidden dy demödich lick / O gnedige Vader / du woldeſt na diner gnedigen vorhetinge vnd thoſage / vns alle vnſere Sünde vorgeuen : Du woldeſt vth vnſeren Herten vthraden al-

les

les ſündtlike weſent / welckes di-
nem Göttliken willen tho wedde-
ren js: dat wy dines hilligen Gei-
ſtes Tempel vñ waninge ſyn mö-
gen: Du woldeſt dinen Torn ni-
cht laten/ewichlick auer vns ſyn/
Sondern midden in dinem Tor-
ne / diner Vederliken gnaden vnd
Barmhertichcheit gedencken / dat
wy vormiddelſt dines Hilligen
Geiſtes finden mögen krefftigen
Troſt in vnſern Herten / wedder
Sünde / Dodt vnd alle andere
vorſökinge vnd gefehrlicheit / vnd
alſo endtlich mit dy ſalich bliuen/
Dorch dinen Einigen vnd leuen
Söne JEſum Chriſtum vnſern
HEren / AMEN.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1134 8°

Eſaiæ 57.

Et dicet: Viam facite, &c.

EVANG: Matth. 3.

Initium. Cùm vidiſſet autem mutos.
Finis. Omnis ergo arbor, &c.

SECVNDAE DIEI

Collecta.

O Allmechtiger gnediger vnd Barmhertiger Gott/de du ſulueſt dorch dinen hilligen Propheten gelauet hefft/ dat du keines Sünders Dodt wolleſt/ ſondern dat he ſick bekere vnd leue/ Wy armen Sünders kamen vor dyn Angeſichte/ mit vnſerer Sünden veeluoldicheit beſchweret/ vnd finden kene vnſere rechtferdicheit/ wor mit wy vor dynem geſtrengen Gerichte beſtan können: Wy bidden dy demödich

O gnedige Vader / Du woldeſt nicht ſehen vp vnſere veelfoldige Sünde / ſondern vp dine grote gnade vnd Barmherticheit/ vnd vns alle vnſere Sünde vorgeuen: Du woldeſt vormiddelſt dines hilligen Geiſtes / vnſen Gelouen ſtercken vnd vormehren / dat wy van wegen vnſer Sünden/ nicht in vortwiueling fallen/vnd an diner Gnade vnd Barmherticheit nicht twiueln / Sonder dine Vederlike hülpe/ vnd ein gnedige vorlöſinge van Sünden / vnd der Sünden wol vordenten ſtraffen/ gedüldichlick erwarten mögẽ / vp dat wy dine Vederlike hülpe ſehn vnd kennen/vnd dy als einen gnedigen vnd Barmhertigen Godt

vnd

vnd Vader / alle tydt lauen vnd pryſen mögen / Dorch dinen Einigen vnd leuen Söne Jheſum Chriſtum vnſen HEren / Amen.

LOCO EPISTOLAE.
Pſalm. 130.
EVANG: Matth. 11.
Initium. Venite ad me omnes, &c vſq; ad finem capitis.

TERTIAE DIEI
Collecta.

O Allmechtige Ewige Godt / de du aller Werldt / Ryke vnd Regimente / vnder diner geweldigē Handt hefſt / vnd diſſe Lande vnd Ryke / vnd Förſtendöme / mit dinen veelfoldigen Gauen vnd Segen / ſo veeluoldich hefſt begauet. Wy bidden dy demödich / O gnedige Vader / Du woldeſt in diſſen ſorchliken

vnd

vnd bedröueden tyden / vns gne-
dichlick anſehn / Du woldeſt vns
nicht ſtraffen in dines Tornes
grimmicheit / Sondern mit di-
ner Vederliken gnade vnd barm-
herticheit / Du woldeſt vns dyn
hilliges vnd ſeliges Wordt / vnd
Denere dines Wordes / in einer
Chriſtliken Einicheit gnedichlick
bewaren: Du woldeſt vnſe gne-
digſte Königin Sophia / vnd vn-
ſe gnedige Förſtin Chriſtina gne-
dich anſehen / vnd ere gnaden in
itziger ſorchliken Bedröffeniſſen
gnedichlick tröſten: Du woldeſt
vnſen erwelten Printzen vnd Kö-
ning / Hern Chriſtian / gnedich-
lick bewarē / dat he in dinem wa-
ren fruchten ertagen / vnd in Ol-

der/

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1134 8°

der/Wißheit/vorſtande/Recht-
ferdicheit vnd framicheit/ vnd al-
len andern Königlichen dögeden
gefördert werden möge/ dat he
tho ſiner tidt ein Gottfrüchtiges
Chriſtlikes/ lanckwerendes vnd
fredeſames Regiment vören mö-
ge/ Du woldeſt ock vnſerm gne-
digen Förſten vnd Hern Hertzo-
gen Philips dinen gnedigē ſegen/
vnd gauen dines hilligen Geiſtes
mildichliken vorlenen/ Godtſali-
gen/ Chriſtliken/ in gudem frede
tho regerende/ vnd dartho gude
geſuntheit vnd lanck leuent/ gne-
dichliken geuen. Du woldeſt de
andere Könígliche vnd Förſtlike
Kindere in diner Gödtliken be-
ſchüttinge vnd beſcherminge gne-

dich-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1134 8°

dichlick bewaren/ Se ock van al-
ler gefahr vñ vngelücke bewaren/
vnd an Lyff vnd Sele gnedichlick
ſegenen vnd benedyen: Du wöl-
deſt Denmarckes Rikes vñ diſſer
Förſtendömen Radt / vor allen
böſen vnd falſchen Radtgeueren
gnedichlick bewaren / Du wol-
deſt vormiddelſt dines Hilligen
Geiſtes / alle eren Rath vnd an-
ſlege / dy tho Ehren / diner Chri-
liken Kercken vnd Scholen / tho
byſtande / Ock diſſen vnd andern
Landen / Ryken vnd Förſtendö-
men / tho einem beſtendigen fre-
den vnd einicheit gnedichlikē rich-
ten vnd regeren: Du woldeſt alle
Adel/ vnd alle andere Chriſtliche
Auericheit/mit den gemenen Vn-

derſa-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1134 8°

derſaten der beiden Königlichen Dennemarck vnd Norwegen / ſampt beider Förſtendömen / gnedichlick bewaren: Du woldeſt van diſſen Landen / Ryken vnd Förſtendömen gnedichliken affwenden / Peſtilentzie / Krych vnd Auertoch / Hunger vnd düre tydt / vnd alle andere woluordenede Plagen / darmit dyn Rechtferdige Torn vns dröuwet / Du woldeſt vns van allen vnſen Vienden vnd Vnfründen / heimlike / vnd apenbaren / gnedichlick bewaren / Dat wy vormiddelſt diner Gödtlichen Vederliken hülpe / van aller gefahr vnd vngelücke gnedichliken bewaret werden / Vnd ein rowſam vnd fredeſames Leuendt in aller Godtſelicheit vnd Ehrbarheit vören mögen / Dorch dinen Einigen / leuen vnd Eingebaren Söne Jeſum Chriſtum vnſern HEren / AMEN.

EPISTOLA,

1. Timoth. 2.

Adhortor igitur.

EVANG: Luc. 15.

Initium. Dicebat autem & Parabolam.

Finis. Quia citò faciat vindictam eorum.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 1134 8°